

Granskningsrapport

Datum 2015-10-15

Dnr: 2015/KS 0171

Granskning av hur städningen vid grundskolorna fungerar utifrån elevernas perspektiv med fokus på deras arbetsmiljö

Temagranskningen genomfördes: december 2014-mars 2015 och september-oktober 2015.

Temagranskningen genomförd av:

Robert Sirvio

Kvalitetscontroller

robert.sirvio@tyreso.se

Granskningsrapporten godkänns och överlämnas till barn- och utbildningsförvaltningen och konsult- och servicekontoret.

Tyresö den 2015-10-15

Catarina Stavenberg

Kvalitetschef

Innehållsförteckning

	Sammanfattning av temagranskning ”Städning”	4
1	Bakgrund	5
2	Vad är det som ska granskas?	5
3	Hur är städningen organiserad på Tyresös kommunala grundskolor?	6
3.1	Ny organisation	6
3.2	Städningens utförande	6
3.2.1	Gemensam städbeskrivning	6
3.2.2	Städning på olika tider	7
4	I Tyresö uppmärksammas elevernas arbetsmiljö i två undersökningar	8
4.1	Arbetsmiljöverkets tillsyn i Tyresö 2013.....	8
4.2	Södertörns tillsynskampanj 2014.....	8
4.2.1	Antal elever som delar på en toalett	9
4.2.2	Bedömning	10
5	Vad tycker eleverna i Tyresö?	10
5.1	Webbenkät	10
5.2	Sammanställning av resultatet i webbenkäten.....	11
5.2.1	Svarande (kön och årskurser)	11
5.2.2	Jag tycker att min skola för det mesta är ren.....	12
5.2.3	Jag tycker att det för det mesta är rent i skolans korridorer.....	13
5.3	Intervju med elevskyddsombuden	20
5.4	Bedömning	21
6	Kvalitetsenhetens enkät till rektorerna	21
6.1	Bedömning	22
7	Hur fungerar uppföljningen av städningen?	22
7.1	Kvalitetskontroller	22
7.2	Elevers delaktighet i uppföljningen av städningen	23
7.3	KSK:s kundenkät.....	23
7.4	Interna felanmälningar.....	23
7.4.1	Bedömning	23

8	Referenser	24
	Bilaga 1	25
	Bilaga 2	26
	Skollagen 5 kap § 3	26
	Arbetsmiljölagen	26
	Folkhälsomyndighetens allmänna råd om städning	26

Sammanfattning av temagranskning "Städning"

- I sin helhet är eleverna på Tyresös kommunala grundskolor nöjda med hur rent det är i olika utrymmen på deras skolor. Detta gäller inte toaletterna, se nedan.
- I Tyresö har samtliga skolor med elever i årskurserna 7-9 elevskyddsombud, som ska företräda elevernas perspektiv i arbetsmiljöarbetet. De har fått utbildning för att kunna genomföra uppdraget.
- Det finns goda exempel på hur skolorna i Tyresö arbetar förebyggande med det systematiska arbetsmiljöarbetet. Dessa kan utgöra inspiration för andra.
- Majoriteten av de kommunala grundskolorna når inte upp till arbetsmiljöverkets rekommendation om högst 15 elever per toalett.
- Eleverna kan i högre grad göra delaktiga i det systematiska arbetsmiljöarbetet som rör städningen på skolorna.
- Toaletten är det utrymme som eleverna anser brister när det gäller hygien.

Kvalitetsnivåer är visualiserade genom färgsättning;

- Grönt innebär en stark sida hos verksamheten och kan utgöra ett gott exempel för andra och är värd att spridas.
- Gult innebär att verksamheten har områden som kan utvecklas.
- Rött innebär att verksamheten uppvisar brister som behöver åtgärdas.

1 Bakgrund

Medierna uppmärksammade städningen i de svenska skolorna under hösten 2013. Debatten gick under namnet ”skolsnuset”. Hygienen på toaletterna var särskilt satt i fokus.

Det finns ett stort intresse hos allmänheten, inte minst hos föräldrar, för barnens skolmiljö. För att belysa arbetsmiljöarbetet i skolorna med fokus på städningen och elevernas uppfattning om arbetsmiljön, gör kvalitetsenheten en granskning på uppdrag av kommunstyrelsen.

Kvalitetsenheten ingår i avdelningen medborgarfokus inom kommunledningskontoret. Enheten har i uppdrag att genomföra fristående och oberoende tillsyn och kvalitetsgranskningar. Syftet är att bidra till kvalitetssäkring och verksamhetsutveckling, så att medborgarna är nöjda med och har god nytta av den verksamhet som kommunen ansvarar för.

2 Vad är det som ska granskas?

Temagranskningen belyser hur städningen i Tyresös 13 kommunala grundskolor fungerar ur ett elevperspektiv. Särskilt fokus ligger på elevernas uppfattning om hur rent det är på skolan och deras delaktighet i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Granskningen som genomfördes under perioden december 2014-mars 2015 och september-oktober 2015 (webbenkät till elever) har haft fokus på fyra frågeställningar:

- Hur är städningen organiserad på de kommunala grundskolorna i Tyresö kommun?
- Vilken upplevelse har eleverna på Tyresös grundskolor om hur rent det är på deras skolor?
- Vilken är elevernas delaktighet i det systematiska arbetsmiljöarbetet?
- Hur ser utvärdering och uppföljning av städningen ut för att skapa en god arbetsmiljö för eleverna?

I bilaga 1 redovisas de metoder som granskningen baseras på.

3 Hur är städningen organiserad på Tyresös kommunala grundskolor?

3.1 Ny organisation

Sedan 1 januari 2014 har Tyresö en ny organisation för städningen av kommunens grundskolor. Kommunen har avtal med städentreprenören Sodexo som utför städning i sju av Tyresös 13 kommunala grundskolor. I övriga sex grundskolor utförs städningen av medarbetare som är anställda av Tyresö kommun. Ansvaret för kommunens egen städning ligger centralt på enheten Lokalvård och Facility, som ingår i konsult- och servicekontoret (KSK). Tidigare hade rektor på respektive grundskola personalansvaret för sin lokalvårdspersonal.

Enligt chefen för Lokalvård och facility (i fortsättningen kallas han för enhetschefen) finns det flera fördelar med den centraliserade organisationen. Det handlar om bättre kostnadskontroll vid inköp av material och kompetensutveckling och ökad kvalitet genom gemensam standard och kontroll av utförd städning. Dessutom ges rektorerna mera tid för den egna kärnverksamheten. Han menar vidare att den uppdelade städningen med två utförare ger synergieffekter där båda parter gynnas i frågor om metoder, erfarenheter och kvalitetssäkring. Den nya organisationen ska enligt chefen för KSK utvärderas ett år efter införandet.

De kommunala grundskolorna städas enligt följande:

Utförare Sodexo: Fårdala skola, Nyboda skola, Hanvikens skola, Kumla skola, Sofiebergsskolan och Dalskolan.

Utförare kommunen: Bergfotens skola, Krusboda skola, Fornuddens skola, Strandskolan (Strandhallen städas av Sodexo)
Tyresö skola (Slottshallen städas av Sodexo).

Utförare kommunen och Sodexo: Njupkärrs och Stimmets skolor.

3.2 Städningens utförande

3.2.1 Gemensam städbeskrivning

Städningens omfattning på varje skola avgörs enligt enhetschefen av den yta som ska städas och hur omfattande städningen på den ytan ska vara. Det finns en gemensam städbeskrivning som gäller för båda utförarna för att städningen ska bli så enhetlig som möjligt. Detta gäller även kvalitetskraven och uppföljning av städningen.

I städbeskrivningen framgår bland annat att toaletter, korridorer, trapphus, matsal och duschutrymmen städas en gång varje dag medan övriga utrymmen som klassrum, grupprum och datasal städas varannan dag.

Enligt enhetschefen är städbeskrivningen en standard, men det finns möjligheter att vid behov lokalt omfördela städinsatserna inom given ekonomisk ram.

En gång varje år sker periodiskt underhåll eller storstädning. Denna tjänst upphandlas gemensamt till alla skolor.

3.2.2 Städning på olika tider

Städning på skolor som utförs av Sodexo sker på kvällstid. Skolor som städas av kommunens egna lokalvårdare sker på dagtid. Varje skola har dock möjlighet att i samråd med enhetschefen bestämma när på dygnet städningen utförs.

Enhetschefen menar att det finns både för- och nackdelar med städning då verksamhet pågår respektive kvällsstädning. Dagstädningen har ett pedagogiskt värde för eleverna. Elever ser lokalvårdarens arbete och värdet i detta arbete.

Dessutom förenklas kommunikationen mellan lokalvård och skola eftersom alla är på plats. Enligt enhetschefen kan städningen göras kostnadseffektivare om den utförs på kvällstid.

När rektorer får frågan om de har diskuterat tidpunkten för städningen på sina skolor svarar de att:

- lokalvårdarna bidrar till att uppfylla läroplanens intentioner eftersom de främjar elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande (skola med dagstädning). Lgr 11, kapitel 2.3
- på en skola är verksamheten trångbodd, vilket gör städning dagtid praktiskt svårt (skola med kvällsstädning)
- bra med dagstädning eftersom personal och elever annars tror att allt sker automatiskt (skola med dagstädning)
- bra att städning sker i allmänna utrymmen när eleverna är i verksamheten. Det gör att alla förstår att det är ett viktigt arbete som görs för allas trivsel. Städningen är idag ett naturligt inslag och en viktig del i verksamheten.

4 I Tyresö uppmärksammas elevernas arbetsmiljö i två undersökningar

4.1 Arbetsmiljöverkets tillsyn i Tyresö 2013

Under perioden 2013-2016 inspekterar Arbetsmiljöverket 30 procent av landets skolor och alla skolhuvudmän med fem eller fler skolor. Det som står i fokus för tillsynen är hur verksamheterna bedriver det systematiska arbetsmiljöarbetet. Tillsynen resulterar i en eventuell bristrapportering, vilket syftar till att verksamheterna ska få igång eller utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet.

I Tyresö kommun gjordes tillsyn av Tyresö gymnasium, Kumla skola, Nyboda skola, Stimmets skola och Strandsskolan under november-december 2013. Urvalet av skolor gjordes utifrån från olika parametrar för att få en representativ bild av de olika skolorna i kommunen. Dokumentgranskning och intervjuer med skolledning och elevskyddsombud var metoder som användes. Den genomgående bristen på samtliga enheter var avsaknaden av tydliga skriftliga rutiner för det systematiska arbetsmiljöarbetet².

Enligt barn- och utbildningsförvaltningen använder alla kommunala skolor i Tyresö verktygslådan SMART³ som innehåller ett referensbibliotek med rutiner, checklistor och andra typer av dokument som behövs för att systematiskt arbeta inom områdena arbetsmiljö, miljö och säkerhet. Verktygslådan implementerades under 2013 och skolorna började använda den 2014. När Arbetsmiljöverket gjorde sin tillsyn fanns inte alla rutiner på plats, enligt förvaltningen.

4.2 Södertörns tillsynskampanj 2014

Hösten 2014 utförde Södertörns Miljö- och Hälsoskyddsförbund en tillsynskampanj på 103 förskolor och grundskolor i Södertörn. I Tyresö tillsynades samtliga 13 kommunala grundskolor, Tyresö gymnasium och ett urval av fristående och kommunala förskolor. Det som kontrollerades hos verksamheterna var städning, hygien, toaletter och rökning.

² Eftersom det ännu inte finns någon rapport har resultatet meddelats muntligt av ansvarig arbetsmiljöinspektör till kvalitetsenheten.

³ SMART - Skydd Mot Alla Risker och Tillbud.

Totalt handlar tillsynen om 64 bedömningspunkter. Tillsynen gjordes enligt stickprovmodellen. Totalt registrerades cirka 560 anmärkningar på samtliga 103 tillsynade enheter. Fler än 12 % av verksamheterna i den totala undersökningen fick 10-15 anmärkningar. Vanligaste anmärkningarna gällde städning av sällanytor såsom öppna hyllor, lampor, dörrkarmar och ventilationsdon. I rapporten noteras också att flertalet verksamheter inte gjort periodiskt underhåll (storstädning) på länge.

Snittet för antalet anmärkningar per skola i Tyresö är 4,7 (snittet per skola i hela undersökningen är 5,4).

En sammanställning av resultaten från tillsynen har gjorts av enhetschefen och den presenterades för barn- och utbildningsnämnden 2014-10-22 med förslag till uppföljning i samband med de regelbundna kvalitetskontrollerna.

4.2.1 Antal elever som delar på en toalett

Arbetsmiljöverket rekommenderar att det inte bör vara fler än 15 personer som delar på en toalett. Södertörns Miljö- och Hälsoskyddsförbund menar att städning aldrig kan ersätta det faktum att för många elever samsas om en och samma toalett. Nedsmutsade toaletter riskerar att resultera i att elever helt enkelt inte vill gå på toaletten. Detta kan leda till men för elevernas hälsa som exempelvis urinvägsinfektion och förstoppning.

I Folkhälsomyndighetens nya råd från 2014 har städningen av toaletter och hygienutrymmen lyfts fram på ett annat sätt, nämligen att dessa utrymmen kan behöva städas flera gånger per dag, särskilt om belastningen är hög.

I samband med Södertörns Miljö- och Hälsoskyddsförbund tillsyn noterades antal elever som delar på en toalett. I sammanställningen har även infogats uppgift om städning av skolan sker på dag- eller kvällstid.

Antal elever som delar på en toalett på Tyresös skolor

Skola	Elever/toalett	Städas
Färdala skola	12	Kvällstid
Njupkärrs skola	20	Kvälls- och dagtid
Nyboda skola	12	Kvällstid
Hanvikens skola	21	Kvällstid
Kumla skola	Ingen uppgift	Kvällstid
Sofiebergsskolan	20	Kvällstid
Bergfotens skola	22	Dagtid
Stimmets skola	20	Kvälls- och dagtid
Dalskolan	Ingen uppgift	Kvällstid
Krusboda skola	Ingen uppgift	Dagtid
Fornuddens skola	20	Dagtid
Strandskolan	25	Dagtid
Tyresö skola	20	Dagtid

4.2.2 Bedömning

Majoriteten av de kommunala grundskolorna når inte upp till arbetsmiljöverkets rekommendation om högst 15 elever per toalett.

5 Vad tycker eleverna i Tyresö?

5.1 Webbenkät

461 elever i årskurserna 3-9 på Tyresös grundskolor erbjöds att svara på en webbenkät. En pilotgrupp elever i årskurs 3 på Tyresö skola har utgjort testpanel när enkäten utformades. Webbenkäten var öppen i tre veckor (september-oktober 2015). För att få ett representativt urval av elever på Tyresös grundskolor valdes elever som är födda 5, 10, 15 eller 25 i varje månad, cirka 10 procent av samtliga elever i de aktuella årskurserna. Den totala svarsfrekvensen blev 49 procent. Dessutom har totalt 114 elever skrivit kompletterande svar i fritext.

Skola	Antal elever som erbjöds att delta i webbenkäten	Antal elever som svarade	Svar i procent
Fårdala skola	22	8	36
Njupkärrs skola	19	17	89
Nyboda skola	55	12	22
Hanvikens skola	28	0	0
Kumla skola	85	29	34
Sofiebergsskolan	8	8	100
Bergfotens skola	21	19	90
Stimmets skola	21	15	71
Dalskolan	30	9	30
Krusboda skola	31	27	87
Fornudden	25	2	8
Strandskolan	59	33	56
Tyresö skola	57	46	81
Totalt	461	225	49

5.2 Sammanställning av resultatet i webbenkäten

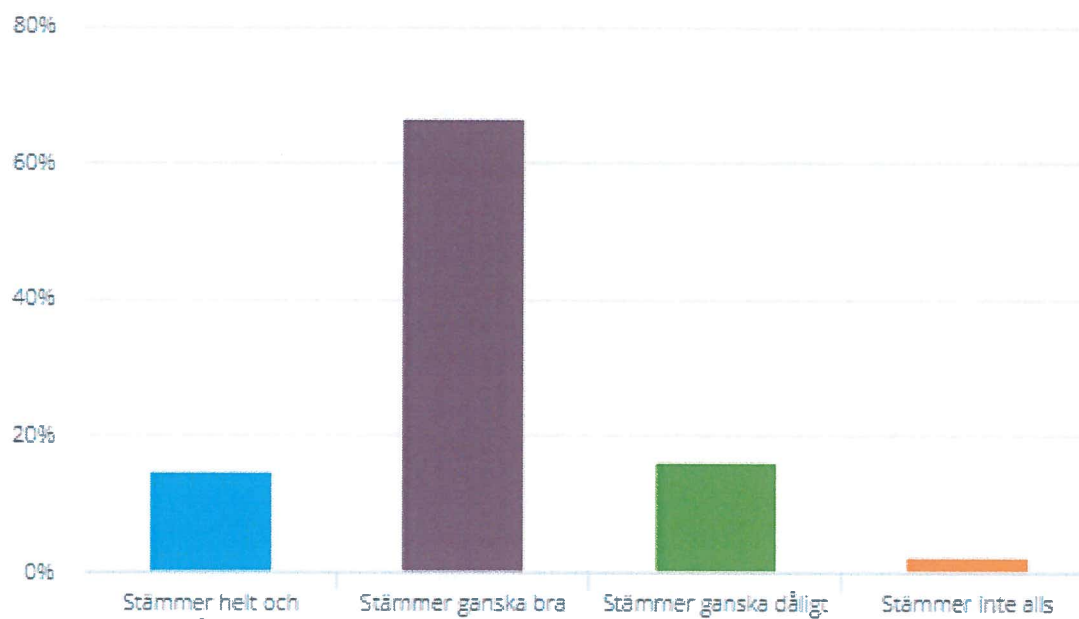
I sammanställningen redovisas resultatet i sin helhet för samtliga deltagande skolor i webbenkäten.

Eleverna har fått ta ställning till ett antal påståenden om hur rent det är i olika utrymmen på skolan. Påståendena och elevernas svar framgår i resultatsammanställningen. För att underlätta tolkningen av resultatet har svaren **Stämmer helt och hållet** och **Stämmer ganska bra** räknats samman (positivt resultat). Detsamma gäller **Stämmer ganska dåligt** och **Stämmer inte alls** (negativt resultat). För att söka närmare förklaring till vad som ligger till grund för ett negativt resultat kan elevernas frisvar vara vägledande.

5.2.1 Svarande (kön och årskurser)

Av de som svarat utgör 55 procent pojkar och 45 procent flickor. Elever i samtliga årskurser (3-9) har besvarat enkäten.

5.2.2 Jag tycker att min skola för det mesta är ren

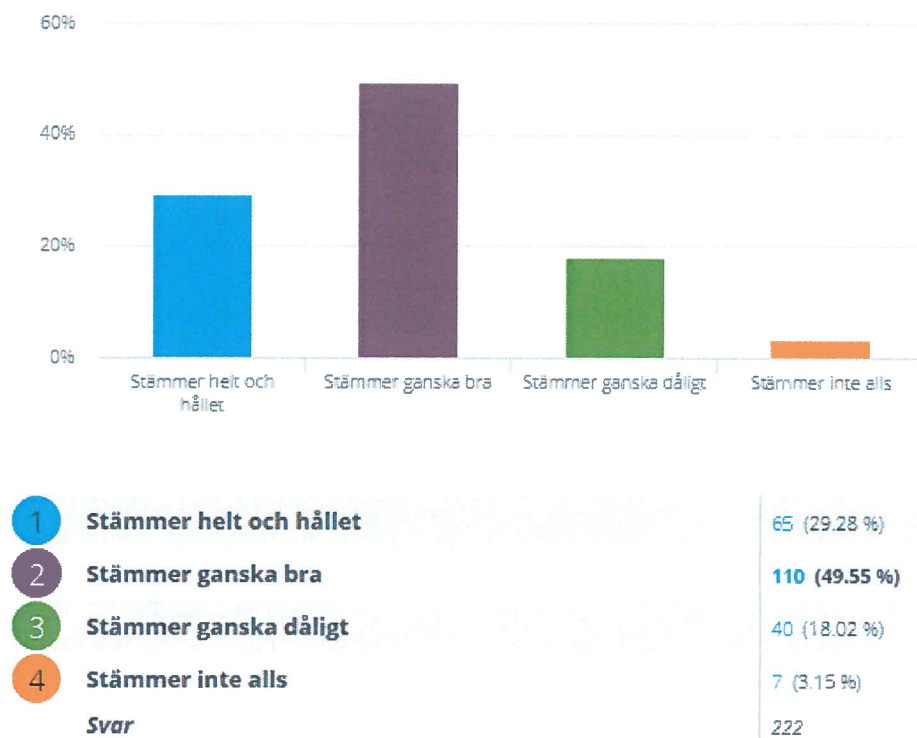

1	Stämmer helt och hållet	33 (14,86 %)
2	Stämmer ganska bra	148 (66,67 %)
3	Stämmer ganska dåligt	36 (16,22 %)
4	Stämmer inte alls	5 (2,25 %)
Svar		222

Positivt resultat i procent:	81,53
Negativt resultat i procent:	18,47

En övervägande majoritet av eleverna är nöjda i helhetsupplevelsen av hur rent det är på deras skolor.

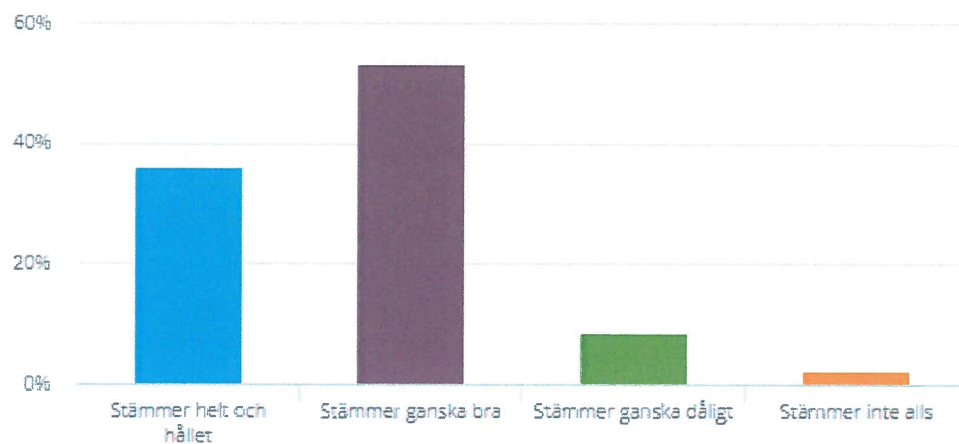
5.2.3 Jag tycker att det för det mesta är rent i skolans korridorer

Positivt resultat i procent:	78,83
Negativt resultat i procent:	21,17

En övervägande majoritet av eleverna anser att det för det mesta **är rent** i skolans korridorer.

5.2.4 Jag tycker att det för det mesta är rent i klassrummen

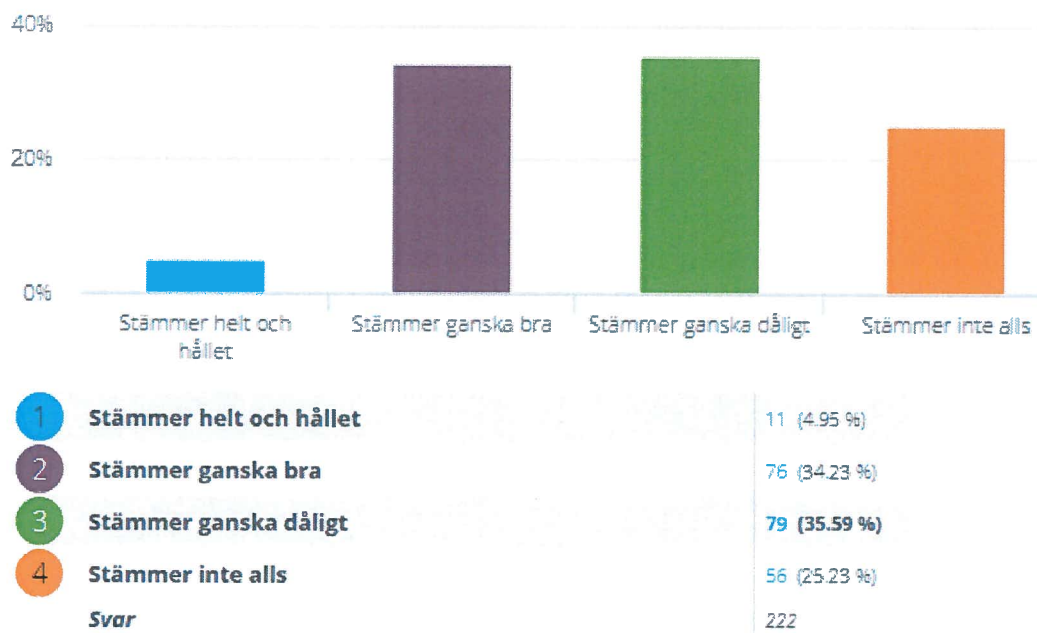

1	Stämmer helt och hållet	80 (36.04 %)
2	Stämmer ganska bra	118 (53.15 %)
3	Stämmer ganska dåligt	19 (8.56 %)
4	Stämmer inte alls	5 (2.25 %)
Svar		222

Positivt resultat i procent:	89,19
Negativt resultat i procent:	10,81

En övervägande majoritet av eleverna anser att det för det mesta **är rent** i klassrummen.

5.2.5 Jag tycker att det för det mesta är rent på skolans toaletter

Positivt resultat i procent:	39,18
Negativt resultat i procent:	60,82

Majoriteten av eleverna anser att det för det mesta **inte är rent** på skolans toaletter. Eleverna har visat stort engagemang när det gäller toaletterna. 46 av totalt 114 frisvar handlar om synpunkter på toaletterna. Samtliga frisvar om toaletterna är negativa, att hygien är bristfällig. Några få citat:

"Tack för att jag fick vara med i undersökningen för det behövs verkligen bättre städning hos oss. Våra toaletter stinker och är fula." (Elev årskurs 3)

"Jag tycker att toaletterna är ofräscha." (Elev årskurs 4)

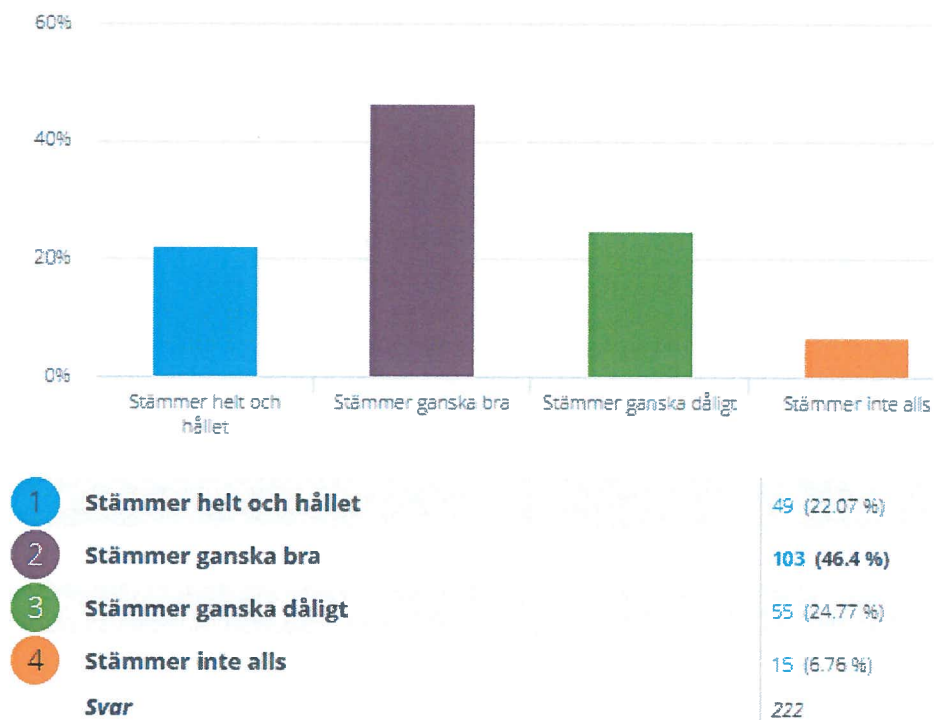
"Det är för det mesta rent men på toaletterna är det väldigtäckligt." (Elev årskurs 5)

"Väggarna är lite snuskiga på vissa toaletter. Det är bland annat snorkråkor på väggen inne på en toalett på min skola" (Elev årskurs 6)

"Toaletterna är vidriga som fan." (Elev årskurs 7)

"Jag tycker att skolan borde satsa mer på att städa toaletterna och omklädningsrummen och informera oss om vem man ska prata med när det gäller städning. Sen skulle jag vilja veta vem elevombudsmannen är." (Elev årskurs 8)

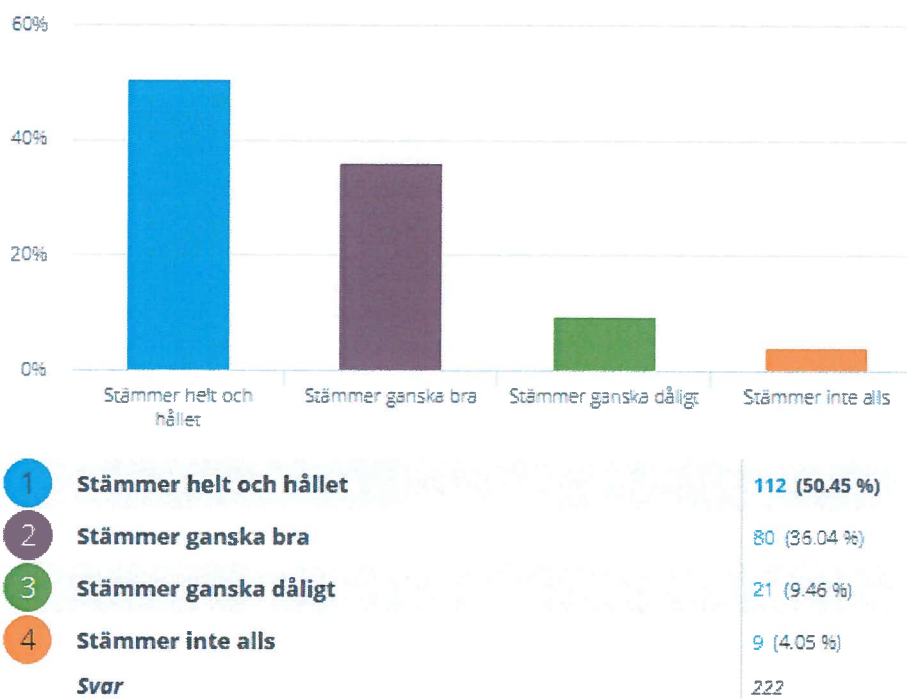
5.2.6 Jag tycker att det för det mesta är rent i idrottens omklädningsrum

Positivt resultat i procent:	68,47
Negativt resultat i procent:	31,53

En majoritet av eleverna anser att det för det mesta **är rent** i idrottens omklädningsrum.

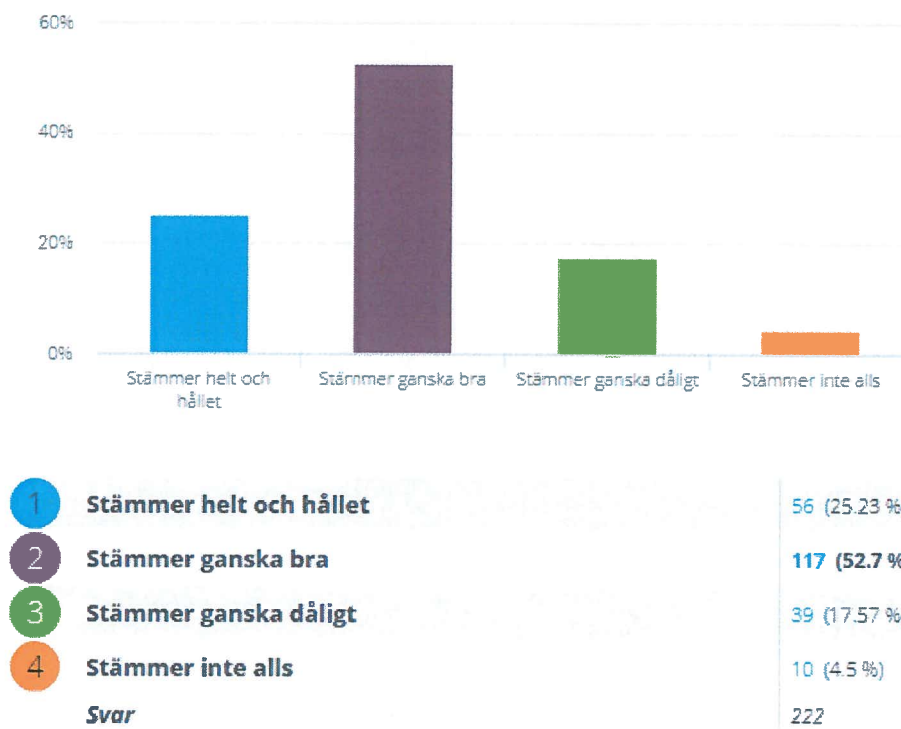
5.2.7 Jag tycker att det för det mesta är rent i idrottshallen

Positivt resultat i procent:	86,49
Negativt resultat i procent:	13,51

En övervägande majoritet av eleverna anser att det för det mesta **är rent** i den idrottshall som skolan utnyttjar.

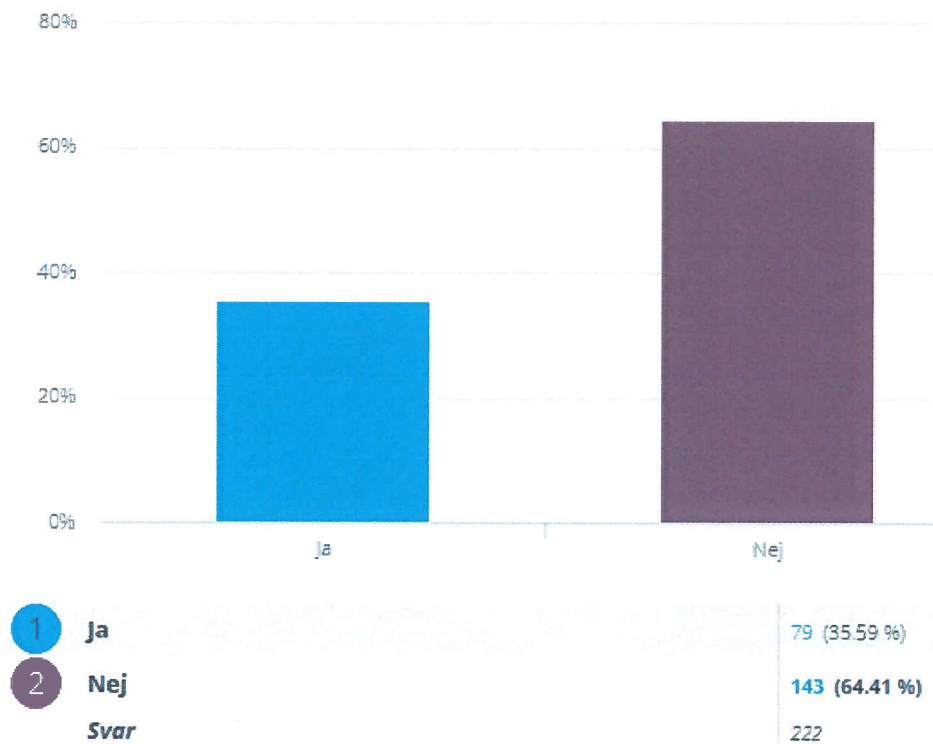
5.2.8 Jag tycker att det för det mesta är rent i skolans matsal

Positivt resultat i procent:	77,93
Negativt resultat i procent:	22,07

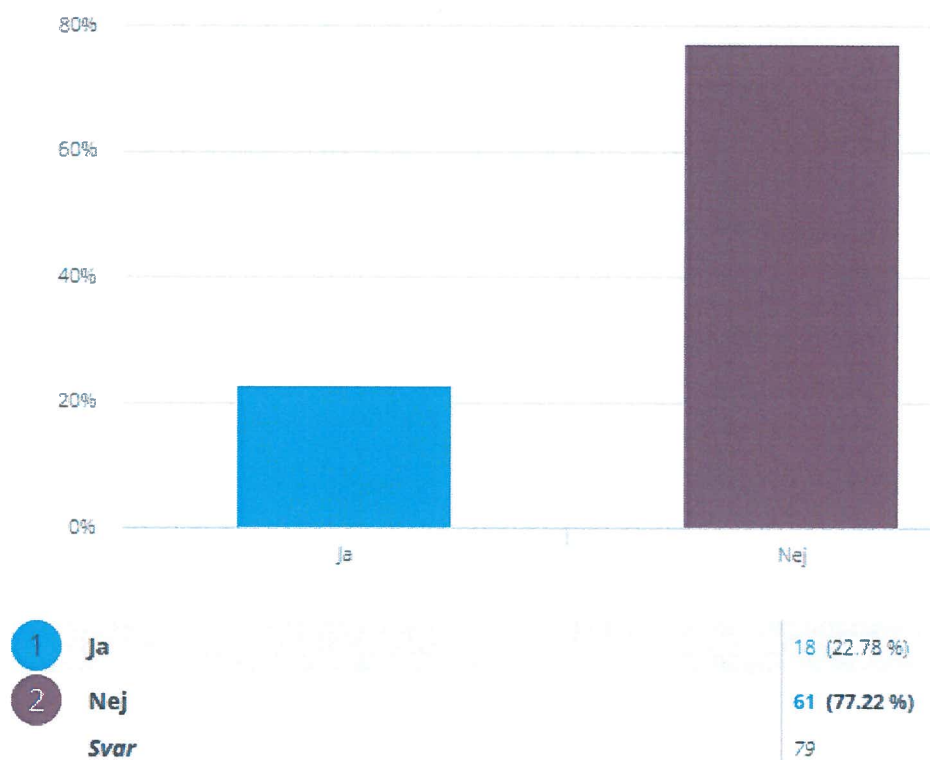
En övervägande majoritet av eleverna anser att det för det mesta **är rent** i skolans matsal.

5.2.9 Vi elever har under den senaste månaden diskuterat städningen på vår skola när vi till exempel har haft klassråd/elevråd

Drygt en tredjedel av eleverna uppger att de har diskuterat städningen på skolan den senaste månaden på klass/elevråd. Noteras bör att webbenkäten gick ut cirka en månad efter höstterminens skolstart.

5.2.10 Jag känner till vilka som är elevskyddsombud på min skola (gäller elever i årskurserna 7-9)

Ungefär en femtedel av eleverna i årskurserna 7-9 uppger att de känner till vilka som är elevskyddsombud på skolan. Noteras bör att webbenkäten gick ut cirka en månad efter höstterminens skolstart.

5.3 Intervju med elevskyddsombuden

Från och med årskurs 7 i grundskolan har eleverna enligt arbetsmiljölagen (6 kap. 17-18 §) rätt att medverka i skolans arbetsmiljöarbete genom att utse elevskyddsombud. Elevskyddsombuden ska bjudas in i arbetsmiljöarbetet på i stort sett samma villkor som personalens skyddsombud och företräda eleverna och verka för en bra arbetsmiljö på skolan. Även yngre elever har rätt att delta i arbetsmiljöarbetet efter ålder, mognad och förutsättningar i övrigt. Enligt arbetsmiljölagens 6 kapitel, 18 § ska huvudmannen se till att ombuden får den utbildning och den ledighet som behövs för uppdraget.

Sammanlagt 21 elevskyddsombud från fem grundskolor⁴ inbjöds till ett centralt möte med kvalitetsenheten. Syftet med mötet var att ombuden skulle ges möjlighet att berätta om hur de upplever uppdraget som elevskyddsombud och hur de ser på arbetsmiljöarbetet med fokus på städningen på skolan.

De flesta ombuden har genomgått en central utbildning för elevskyddsombud. Samtliga ger uttryck för att deras uppdrag som elevskyddsombud är tydligt.

⁴ Elevskyddsombuden representerade Tyresö skola, Strandskolan, Nyboda skola, Dalskolan och Kumla skola. Dessa skolor har årskurserna 7-9 och har därmed elevskyddsombud.

Några av ombuden berättar att deras synpunkter på städningen har lett till förbättringar medan andra anser att de inte blir lyssnade på av de vuxna på skolan. På en skola har ledningen berättat att de inte kan påverka städningen utan hänvisat eleverna att ta direkt kontakt med städfirman. Den skolan har kvällsstädning. De berättar att skolan tidigare hade en ”städtant” på dagtid och då hade både elever och personal möjlighet att föra en dialog med den som utförde städningen.

Toaletter anges av ombuden som utrymmen som skulle behöva städas oftare än en gång per dag. På en skola med kvällsstädning innebär det att städningen måste hålla hela påföljande skoldag, vilket kan vara svårt. Andra utrymmen som enligt ombuden skulle behöva städas oftare är idrottshall och omklädningsrum.

Det är sällan som städningen tas upp som en diskussionspunkt på klass- och elevråd. Elevskyddsombuden ger uttryck för att deras uppdrag är viktigt. Problemet kan vara att få övriga elever engagerade i arbetsmiljöfrågorna. Även här har de vuxna ett ansvar att hjälpa till, menar de.

Ombuden berättar att eleverna själva har ett stort ansvar för att hålla lokalerna fräscha, till exempel att använda papperskorgar mer frekvent och inte slänga skräp på golvet. Ombuden ger uttryck för att de behöver stöd från de vuxna för att kunna ta ett ansvar för att hålla toaletter, korridorer och andra utrymmen på en acceptabel nivå.

5.4 Bedömning

I sin helhet är eleverna på Tyresös kommunala grundskolor nöjda med hur rent det är i olika utrymmen på deras skolor.

Toaletten är det utrymme som eleverna anser brister när det gäller hygien.

I Tyresö har samtliga skolor med elever i årskurserna 7-9 elevskyddsombud, som ska företräda elevernas perspektiv i arbetsmiljöarbetet. De har fått utbildning för att kunna genomföra uppdraget.

6 Kvalitetsenhetens enkät till rektorerna

Rektorerna för de grundskolor där det finns elevskyddsombud⁵ har fått svara på några frågor som rör elevernas delaktighet i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Skolorna arbetar förebyggande med arbetsmiljöarbetet och eleverna är på olika sätt engagerade i detta arbete. De exempel som rektorerna lyfter fram kan utgöra goda exempel och inspiration för andra. Därför återges exemplen i punktform skola för skola utan inbördes gradering eller bedömning

⁵ Tyresö skola, Strandskolan, Nyboda skola, Dalskolan och Kumla skola.

Exempel på förebyggande arbetsmiljöarbete på Tyresös skolor

Dalskolan:	Vi sopsorterar. Föregår med gott exempel och plockar skräp. Städdagar för elever.
Strand:	Skofri skola. Agerar när någon förstör. Tar upp frågor om förhållningssätt i ”Livsviktigt”, som är en del i undervisningen.
Tyresö:	Dialog med eleverna om miljön. Aktiv rastverksamhet och många vuxna närvarande. Vi är snabba att ta bort klotter. Det gör att våra elever känner till normen att om vi alla hjälps åt blir miljön trevlig för alla. Stora och små elever i samma utrymmen och det gör också att alla tar hänsyn till varandra. De stora vet i hög grad att de är förebilder.
Kumla:	Vaktmästarna och städ arbetar aktivt med att ta bort klotter som kan förekomma. Klasslärarna/mentorerna har diskussioner med eleverna om vår arbetsmiljö. Eleverna på 6-9 har ansvarsområden där de städar av elevskåpen. Eleverna på F-5 har ”vett och etikett på toalett”
Nyboda:	Vi arbetar med vår värdegrund. Nybodatrappan. Internprao.

6.1 Bedömning

Det finns goda exempel på hur skolorna i Tyresö arbetar förebyggande med det systematiska arbetsmiljöarbetet. Dessa kan utgöra inspiration för andra.

7 Hur fungerar uppföljningen av städningen?

7.1 Kvalitetskontroller

Kvalitetsuppföljning av städningen sker genom periodisk besiktning månadsvis. Uppföljningen genomförs som stickprov med en poängmetod där bedömning av städningen görs på en skala från 1 till 3. 1 innebär underkänt, vilket innebär att städningen måste göras om. 2 står för godkänt resultat. 3 är utmärkt. Rektor, eller den rektor utser, inbjuds att delta när kontroll sker tillsammans med arbetsledare från Sodexo eller med arbetsledare från kommunen. Efter genomförd kontroll skriver rektor eller motsvarande under protokollet. Kontroll av det periodiska underhållet (storstädning) en gång om året bedöms efter ett annat protokoll.

7.2 Elevers delaktighet i uppföljningen av städningen

Representanter för eleverna deltar inte i kvalitetskontrollerna. Det är enligt enhetschefen rektor på varje skola som bestämmer vem eller vilka som deltar i kontrollerna tillsammans med ansvarig chef hos utföraren. Enligt honom är elever givetvis välkomna att delta eller få svar på frågor om städningen oavsett om städningen utförs av Sodexo eller kommunen. Enhetschefen berättar att han har haft kontakt med en referensgrupp elever på Njupkärrs skola. Eleverna har kontaktat honom via rektor eller utsedd lärare om de har haft frågor. De har erbjudits att delta när kvalitetskontroller görs, om de så har önskat.

7.3 KSK:s kundenkät

Varje år gör KSK (konsult- och servicekontoret) en intern kundenkät om den service som KSK erbjuder. Enkäten går ut till anställda och chefer i kommunen. Enkäten innehåller inga specifika frågor om städningens utförande. I frisvaren finns inga synpunkter som har koppling till städningen på grundskolorna.

7.4 Interna felanmälningar

Felanmälningar på lokalvården kommer sällan in till det interna rapporteringssystemet DeDu. Under perioden januari 2014 till sista januari 2015 noteras två inkomna felanmälningar som hade koppling till städningen. Om det finns synpunkter på städningen på någon av skolorna tar personal, enligt enhetschefen, direktkontakt med städaren eller ansvarig chef för att få problemet löst. Kontakterna tas via e-post eller telefon.

7.4.1 Bedömning

Eleverna kan i högre grad göra delaktiga i det systematiska arbetsmiljöarbetet som rör städningen på skolorna.

8 Referenser

Arbetsmiljölagen.

Arbetsmiljöverkets tillsyn i Tyresö 2013. Muntlig information.

DeDu. Internt e-tjänstsystem. Tyresö kommun.

Folkhälsomyndighetens allmänna råd om städning. FoHMFS 2014:19.

Kravsificering över städning och facility servicetjänster till Tyresö kommun. 2012.

KSK (Konsult och servicekontoret) kundenkät 2014.

Kvalitetskontroll av städningen. Bedömningsmallar. Lokalvård och facility.

Läroplan för grundskolan, Lgr 11, kapitel 2.3.

Mallar för skyddsron (elevskyddsombud). Sveriges elevkårer.

REA – Barnens konsumentprogram om pengar, prylar och rättigheter. Januari 2015. SVT.

Sammanställning över SMOH:s tillsynskampanj. Lokalvård och facility 2014. 2014/BUN 0133.

Skollagen 5 kap §3.

Städbeskrivning, generell för skolan. Lokalvård och facility. Tyresö kommun.

Södertörns tillsynskampanj 2014. Södertörns Miljö- och Hälsoskyddsförbund (SMOH). Rapport.

Webbenkät.

Bilaga 1

Metod för granskningen

En genomgång av relevanta dokument görs före temagranskningen, se referenser.

Samtliga 13 kommunala grundskolor i Tyresö kommun ingår i undersökningen. Intervjuer har genomförts med enhetschefen för Lokalvård och facility, rektorer och elevskyddsombud i fem av grundskolorna samt med handläggare på Södertörns Miljö- och Hälsoskyddsförbund och Arbetsmiljöverket.

Under september-oktober 2015 genomfördes en webbenkät som riktade sig till 461 elever i årskurserna 3-9 på Tyresö kommuns grundskolor.

Granskningsrapporten lämnas över barn- och utbildningsförvaltningen och konsult- och servicekontoret, som slutgiltigt avgör vilken typ av åtgärder som behöver vidtas och inom vilken tidsram detta ska vara åtgärdat. Rapporten presenteras för barn- och utbildningsnämnden och kommunledningsutskottet och publiceras därefter på www.tyreso.se.

Bilaga 2

Lagar och allmänna råd som reglerar arbetsmiljön på skolorna

Skollagen 5 kap § 3

I all utbildning och annan verksamhet som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkten. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I skollagen görs en hänvisning till arbetsmiljölagens bestämmelser om kraven på en god arbetsmiljö.

Arbetsmiljölagen

I Arbetsmiljölagen finns de grundläggande reglerna som rör arbetsmiljön. Den kräver att huvudmannen systematiskt ska planera, leda och kontrollera arbetsmiljön. Elever vid alla typer av skolor omfattas av arbetsmiljölagen från och med lågstadiet. Huvudmannen har alltid huvudansvar för arbetsmiljön. Det är vanligt att en kommunal nämnd, som ansvarar för en skola, fördelar arbetsmiljöuppgifter till rektorn eller skolchefen som i sin tur kan fördela uppgifter på bestämda personer eller befattningar.

Folkhälsomyndighetens allmänna råd om städning

Folkhälsomyndigheten är nationell tillsynsvägledande myndighet utifrån miljöbalken för frågor som rör inomhusmiljön i skolan. 2014 kom Folkhälsomyndighetens nya råd och enligt dessa bör städning av klassrum och övriga lokaler i skolan ske dagligen. Övriga lokaler kan vara uppehållsrum, grupprum, korridorer, fritidslokaler, idrottshallar, omklädningsrum och duschrum. I omklädningsrum och duschrum bör golven rengöras dagligen. En förändring jämfört med tidigare råd är att städningen av toaletter och hygienutrymmen lyfts fram på ett annat sätt, nämligen att dessa utrymmen kan behöva städas flera gånger per dag, särskilt om belastningen är hög.